

Príloha 3

Identita mesta Nitra

Historické východiská

Nitra je jedným z najstarších miest na Slovensku. Už od 8. storočia bola naprieč rôznymi historickými zmenami dôležitým mestským útvarom a politickým, hospodárskym i náboženským centrom.

Historicky sa s ňou spája najmä tradícia príchodu Cyrila a Metoda s prvým písmom, hlaholikou, a veľkomoravská tradícia, keďže mesto bolo jedným z centier Veľkomoravskej ríše a sídelným mestom Nitrianskeho kniežatstva. V 13. storočí sa Nitra stala kráľovským mestom Uhorska, neskôr ale kráľ mesto a hrad daroval nitrianskym biskupom. Počas stredoveku bol preto charakter mesta najmä náboženský.

Koncom 19. storočia sa Nitra stala mestom so zriadeným magistrátom na čele s primátorom a početným obecným zastupiteľstvom. V tomto období bola aj výrazne multietnickým mestom, ktorého obyvateľstvo tvorili Slováci, Maďari, Nemci a Židia.

Vďaka svojej geografickej polohe sa Nitra prirodzene stala poľnohospodárskym centrom Slovenska, čo dokazuje aj dodnes výrazne agrárny charakter okolitej krajiny či potravinársko-spracovateľský priemysel, ktorý mestu dominoval v 19. a 20. storočí. Na ten odkazovali aj priemyselné stavby v meste – dnes už zbúraný Cukrovar, Arpádov mlyn alebo Mestský pivovar a Tabaková továreň. Poľnohospodársky charakter dopĺňa Slovenská poľnohospodárska univerzita so svojou charakteristickou Aulou Maxima významného slovenského architekta V. Dedečka. Okrem SPU v meste sídli aj Univerzita Konštantína Filozofa zameraná najmä na humanitné odbory. Na oboch univerzitách spolu študuje každoročne vyše 13 000 študentov.

Nitra prešla od 50. rokov zásadnou urbanistickou premenou. Snáď najvýraznejšie ovplyvnil podobu mesta architekt Michal Maximilián Scheer, ktorý v roku 1958 navrhol prvý územný plán Nitry a následne viacero obytných súborov – Predmostie, Sídliisko Párovce či Sídliisko Chrenová I., ktoré je zapísané aj do urbanisticko-architektonickej knihy UNESCO. Viacero projektov M.M. Scheera dopĺňajú sochy, mozaiky a plastiky jeho priateľa, a jedného z najznámejších nitrianskych rodákov, Tibora Bártfaya.

Z pohľadu kultúrneho života je Nitra v posledných desaťročiach známa ako mesto divadla. V meste sú dve obľúbené a navštevované zriaďované divadlá – impozantné Divadlo Andreja Bagara zo začiatku 90. rokov a menšie Staré Divadlo Karola Spišáka, ktoré dopĺňajú nezávislé Nové Divadlo a najväčší slovenský divadelný festival z významným medzinárodným rozmerom, Medzinárodný festival Divadelná Nitra.

Najväčšou zmenou paradigmy mesta v posledných rokoch bola výstavba Priemyselného parku Nitra-Sever. Vďaka nemu sa výrazne zmenila panoráma mesta, no aj jeho demografické zloženie a ekonomický charakter.

Nitra dnes a v budúcnosti

Nitra je v súčasnosti šiestym najväčším mestom na Slovensku. Pocitovo je Nitra hrdé a sebavedomé mesto, ktorého obyvatelia sú lokálpatrioti, výrazne sa identifikujúci s mestom ako celkom, no aj jednotlivými mestskými časťami vybudovanými zväčša na miestach bývalých okolitých obcí s unikátnym rázom (Chrenová, Čermáň, Zobor atď.).

Najsilnejšie miestopisné spojenia domácich a návštevníkov s mestom sú: Zobor a vysieláč "Pyramída", Slovenská poľnohospodárska univerzita (SPU) s aulou architekta Dedečeka, Nitriansky hrad, Kalvária, Dražovský kostolík, Divadlo Andreja Bagara, Agrokomplex, rieka Nitra, Kupecká ulica, Botanická záhrada, Mestský park a socha Atlanta – Corgoňa.

Nitra v budúcnosti smeruje k viacerým cieľom. Jedným z hlavných cieľov je rozvoj udržateľnej mobility, rozvoj kvalitných verejných priestorov a rozvoj mestskej zelene. Zásadnou víziou je decentralizácia spoločenského a kultúrneho života, teda jeho prenesenie aj do okrajových, najmä "sídľiskových" štvrtí mesta. Odnedávna posilnený Útvár hlavného architekta v súčasnosti pracuje na novom územnom pláne či manuáli verejných priestorov.

Nitra je v súčasnosti mestom s najväčším pomerom mestskej zelene na obyvateľa na Slovensku. Systematická práca s urbánou zeleňou a modrou infraštruktúrou – najmä nevyužitým potenciálom rieky Nitra – sú prioritami mesta z hľadiska boja s klimatickou krízou a skvalitnenia verejných priestorov. Oblúbený Mestský park, lesopark Borina či Nitriansky lesopark Zobor by mali doplniť menšie parky vo všetkých mestských častiach, ako miesta kvalitného trávenia voľného času.

Otvorená komunikácia s obyvateľmi a návštevníkmi v online aj offline priestore, Stratégia prístupnosti mesta Nitry pre všetkých či práca s ekonomickými migrantmi sú jednými z pilierov Nitry 21. ako otvoreného a inkluzívneho mesta.

Ďalším cieľom mesta je rozvoj kultúrneho a kreatívneho priemyslu a využitie potenciálu

cestovného ruchu. Najvýraznejšími signálmi v rozvoji KKP sú nová Stratégia rozvoja kultúrneho a kreatívneho priemyslu na roky 2021 – 2031 (NK31), realizácia Kreatívneho centra Nitra, ktoré by malo zohrať vedúcu rolu v rozvoji kultúrneho a kreatívneho priemyslu v meste a kandidatúra Nitry na titul Európske hlavné mesto kultúry 2026, ktoré aktivizovalo široké spektrum aktérov zriadovanej a nezriadovanej kultúry i aktívnu verejnosť. Mesto na základe stratégie NK31 ustupuje z pozície hlavného organizátora kultúrneho života v Nitre a chce rôznymi podpornými mechanizmami poskytnúť priestor na realizáciu aktívnym obyvateľom, organizáciám a komunitám.

Nitra 21. storočia chce byť živé, aktívne, vnímavé a otvorené mesto s jasnou víziou, v ktorom sa oplatí zostať. Stojí na silných historických základoch, s ktorými však organicky pracuje smerom do budúcnosti.

Vizuálna identita mesta Nitra

Mesto Nitra by sa rado prezentovalo novým nadčasovým vizuálnym štýlom, ktorý bude logickým a komplexným systémom vytvárajúcim jednotnú tvár krajského mesta 21. storočia. Nová identita mesta je šancou na novú definíciu samých seba a mesta, v ktorom žijeme.

Nitra potrebuje mať definovanú svoju vizuálnu identitu, ktorá ovplyvní vnímanie mesta domácimi i návštevníkmi a nasmeruje ďalšie pôsobenie mesta v oblastiach architektúry, verejného priestoru, kultúry, turizmu i služieb.

Nová vizuálna identita Nitry má ukázať, čo mesto ponúka, aká je jeho atmosféra a kam smeruje. Nitra 21. storočia znamená nechať sa vtiahnuť do mesta a využiť všetko jedinečné, čo ponúka. Súčasná Nitra verí, že môže ponúknuť viac, že vie prinášať komplexné riešenia a že dokáže byť nadčasová a stále úctivá voči svojej histórii.